

Södertörns högskola | Institutionen för Livsvetenskaper

Examensarbete avancerad nivå 15 hp | Utbildningsvetenskap |
Höstterminen 2012 | Lärarutbildningen

”Utan trygghet lär man sig inte något.”

- En kvalitativ studie om två pedagogers samt en skolkurators tankar kring mötet med nyanlända barn i förskolan.

Av: Hejer Gatri

Handledare: Sari Vuorenpää

Södertörn University College

Teacher Education

Autumn term 2012

Author: Hejer Gatri

Supervisor: Sari Vuorenpää

English title: *“Without comfort you can’t learn anything”* - A qualitative study of two pre-school teachers and one school counselors thoughts around the meeting with newly arrived children in preschool.

Swedish title: *”Utan trygghet lär man sig inte något” – En kvalitativ studie om två pedagogers samt en skolkurators tankar kring mötet med nyanlända barn i förskolan.*

Abstract

When foreign children first arrive to Sweden, the first contact they get with the local society is through primary school. Therefore, the primary school have the fundamental role to attend the foreign and their families.

The teacher plan for primary schools (Lpfö98) make it very clear that children with foreign background are given the full support in their development in a multicultural society. The aim of this report is to investigate how two pre-school teachers and one school counselors’ work with these newly arrived children in preschool to support their integration in the preschool.

As the role of the primary school is so vital for children with foreign background in this new society, I would therefore like to take the opportunity to explore and show how meaningful the role is of teachers to integrate these children into the Swedish primary schools.

In this report, the theory part is treated based on integration and on the schools suspension to multicultural backgrounds. For this report, I even stress the support of the primary school and how they meet the foreign children and their families. I will also explore how they support the children with the development of the Swedish Language.

According to previous research, the primary school can really play a key role to make things smother for their foreign children’s integration and stop segregation in the society.

The main data for the report is based on quality data method which is based on semi structured interviews. In total, 3 interviews were undertaken with two primary school teachers and 1 school counselor that work together with the preschool and the newly arrived families.

Hejer Gatri
851231

All the data from the interviews have been looked at to find out if there are any resemblance or differences.

The results show that according to the pre-school teacher and the school counselor is that the security the children feels from the preschool-teachers is the most important thing for them to develop in themselves and in the community

Nyckelord: Nyanlända barn, integration, mångfald, interkulturalitet, språkutveckling, tvåspråkighet.

Keywords: Nyanlända barn, integration, mångfald, interkulturalitet, språkutveckling, tvåspråkighet.

Hejer Gatri
851231

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Sari Vuorenpää som har hjälpt mig otroligt mycket med denna uppsats. Jag vill även rikta den största tacksamheten till min familj som har funnits där för mig!

Hejer Gatri

Innehållsförteckning

Abstract.....	1
1 Inledning.....	5
1:1 Bakgrund och definieringar.....	5
1:2 Historisk bakgrund.....	6
2 Begreppsdefinieringar.....	7
2:1 Nyanländ/Invandrare.....	8
2:2 Flykting.....	9
2:3 Modersmål.....	9
3 Syfte.....	9
3:1 Frågeställningar.....	9
4 Teoriansknytning.....	10
4:1 Integration och mångfald.....	10
4:2 Stöttning genom interaktion med andra.....	11
4:3 Mångkulturell och interkulturell.....	13
4:4 Flerspråkighet i förskolan.....	14
4:5 Simultan, successiv och språkinläring.....	15
4:6 Additiv tvåspråkighet.....	16
4:7 Flerspråkig pedagog på förskolan.....	16
5 Tidigare forskning.....	18
5:1 Kulturell mångfald i förskolan.....	19
5:2 Deltagande och stöttning.....	19
5:3 Språkutveckling och interkulturellt arbetssätt.....	20
5:4 I mötet med nyanlända.....	21
6 Metod.....	23
6:1 Urval.....	24
6:2 Genomförande.....	24
6:3 Etik.....	25
6:4 Presentation av förskolorna och informanterna.....	26
7 Resultat och analys.....	27
7:1 Mottagandet av de nyanlända barnen i förskolan.....	27
7:2 Hur går man tillväga för att stärka barnens språkutveckling?.....	30
7:3 Integration av barnen i förskolan.....	32
7:4 Tryggheten och stöd från pedagogerna.....	33
7:5 Kuratorernas roll i mötet med nyanlända barn.....	37
8 Slutdiskussion.....	40
9 Käll- och litteraturförteckning.....	43

1 Inledning

Förskolan har sedan 1970-talet varit en del av det svenska samhällets invandrapolitik och under 1990-talet blev den svenska förskolan en del av Sveriges integrationspolitik. Redan från 1970-talet fanns det en syn på att förskolan är en plats för integration som introducerar barnen till det svenska samhället och dess kultur. Förskolan är en kulturell och social mötesplats, och detta är även en viktig aspekt som styrdokumentet tar upp. Förskolan är den plats som har i uppgift att förbereda och stärka barnen att träda in i ett mer internationaliserat samhälle. Genom att vara medvetna om sitt eget kulturarv och kunna sätta sig in andra människors kulturer utvecklar barnen en förmåga att kunna förstå sin omgivning (Lunneblad, 2009:10)

Förskolan är en stor del av barnens liv eftersom förskolan är den plats som skall stödja och vägleda barnen i deras utveckling innan de träder in i skolvärlden. För de barn som kommer till Sverige i tidig ålder blir den svenska förskolan en ny främmande plats där de ska lära sig ett helt nytt och okänt språk samt anpassa sig till den nya svenska kulturen. Pedagoger som kommer i kontakt med nyanlända barn i förskolan bör ha i åtanke att varje barn bär med sig sin egen historia till Sverige och för att kunna bemöta barnen på bästa möjliga sätt är det betydelsefullt att pedagogen tar del av barnens bakgrund, detta skapar en djupare förståelse mellan pedagogen och barnet (Bozarlan, 2001).

Pedagoger i förskolan som arbetar med nyanlända barn anser jag utgör en viktig roll i deras liv. Det är bland annat dem som ska stödja barnen i deras språkutveckling och identitetsutveckling.

Beteckningarna på barn som kommer till Sverige i förskole- och skolålder är många såsom *invandrabarn*, *flyktningbarn*, *barn med utländsk bakgrund* m.fl. Jag har därför valt att använda mig av Skolverkets begrepp nyanlända barn under uppsatsens gång

1:1 Bakgrund och definieringar

Barn och ungdomar som kommer till Sverige under tidig ålder och nära en skolgång betraktas enligt Skolverket för "nyanlända barn och ungdomar". Dessa barn anländer till Sverige utan att kunna tala eller förstå det svenska språket (Skolverket.se: 2010-08-05). En uppbyggnad av tidigare förhållanden som dessa barn har levt i är det de har gemensamt när de mottas av de

svenska skolorna. Skolorna bör vara medvetna att ta i akt att dessa barn förmodligen levt under svåra förhållanden (Skolverket.se: 2010-08-05). Detta uttrycks även i ett av läroplanen för förskolans mål som menar att:

”Arbetslaget ska samarbeta för att erbjuda en god miljö för utveckling, lek och lärande och särskilt uppmärksamma och hjälpa de barn som av olika skäl behöver stöd i sin utveckling.” (Lpfö 98 reviderad 2010, 2010:11)

Enligt Skolverket har nyanlända barn och ungdomar samma förutsättningar som alla andra barn. En viktig process för förskolan/skolan och kommunen är de förberedelser skolan har med myndigheter såsom Migrationsverket inför mottagandet av nyanlända barn. Dessa skall vara väl förberedda med att ha tillgång till personal som har erfarenhet med att arbeta med flerspråkiga elever. Rutiner, riktlinjer och all viktig information skall presenteras för barnet och familjen på det språk som de behärskar (Skolverket.se: 2010-08-05). Läroplanen för förskolan belyser att det är viktigt att förskolan först och främst stödjer barnet att utveckla sitt modersmål för att sedan kunna behärska det svenska språket:

”Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Av skollagen framgår att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.” (Lpfö reviderad 2010, 2010:7).

Förskolan skall medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.

(Lpfö 98 s. 6)

Förskolan skall även sträva efter att varje barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet samt sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

(Lpfö 98, s.9)

1:2 Historisk bakgrund

Under en stor oro i omvärlden gav den upphov till stora flyktingströmmar i Sverige. Majoriteten av de nyanlända familjerna hamnade främst i storstadsregioner såsom regionen Stockholm. Nyanlända familjer drogs eller ”slussades” till bostadsområden som redan hade

många utrikesfödda bosatta där. Detta ledde till att de familjer som var socialt starka och väldigt etablerade i samhället valde att flytta från förortsområdena, vilket resulterade i en tydlig boendesegregation. Den institution som drabbades mest av denna boendesegregation kom att bli skolan och förskolan (Bunar & Axelsson, 2006:9).

Integrationspolitikens olika aspekter började bli ifrågasättande av omgivningen, anledningen till detta var att segregationen blev djupare och djupare i samhället. Det var redan från början på 1970-talet som en invandringsström startade. Fastän majoriteten av invandrarna som kom till Sverige under 1970-talet tillhörde arbetskraftsinvandringen uppfattades de nyanlända som en särskild samhällsgrupp som krävde särskilda behov. Utifrån dessa uppfattningar om de nyanlända startade politikerna ett nytt politikområde som kallades för invandrapolitiken. Invandrapolitiken skulle behandla alla de frågor och de särskilda behov som man ansåg att invandrare var i behov av. Invandrapolitikens syn och förhållningssätt gentemot invandrare varade i ca 30 år innan integrationspolitiken tog över år 1998 (ibid).

När landets ekonomi förbättrades under 1990-talet började statens myndigheter att utreda boendesegregationen, invandringspolitiken och invandrarnas inställning gentemot arbetsmarknaden. Man inledde successivt en praktisk offensiv gentemot segregationen och tog en ställning *för* ett mångkulturellt samhälle (Bunar & Axelsson, 2006:9).

Den nya integrationspolitiken som togs fram år 1998 gick emot den dåvarande invandrapolitikens budskap om att invandrare var en speciell grupp av människor som genom sin integration var en påverkan på samhället men att detta skulle underlättas, inom integrationspolitiken menade man istället att invandrarnas integration i samhället var en stor betydelse för hela samhället, alla myndigheter samt institutioner. Detta nya synsätt blev ett nytt paradigmskifte för samhället och integrationspolitikens budskap var att *”integration inte längre invandrarnas angelägenhet utan hela det svenska samhällets angelägenhet”* (Bunar & Axelsson:2006:10).

2 Begreppsdefinieringar

Här nedan följer en kort beskrivning av de begrepp som kommer att återkomma under uppsatsens gång. Dessa begrepp utgör en viktig roll för uppsatsen och därför har jag valt förklara dem kort innan de presenteras i teorin och tidigare forskning så att läsaren i ett tidigt skede kan innebörden av dessa begrepp.

2:1 Nyanländ/Invandrare

En person som är född utomlands och varit bosatt i Sverige i upp till två år räknas enligt Migrationsverket för nyanländ. En nyanländ person har rätt till introduktion av den kommun som personen är bosatt i och varje kommun har ett ansvar att sköta introduktionen. Introduktionen som kommunen utformar utgår från varje individs förutsättningar och behov och därför kan introduktionstiden variera från person till person (www.migrationsverket.se 2012-06-08)

Begreppet invandrare används ofta i samband med begrepp som kulturell mångfald och mångkultur. Lunneblad menar att begreppet invandrare är ett vanligt begrepp idag som används i offentliga sammanhang och i vardagligt tal på flera olika sätt. Begreppet tolkas på flera olika sätt och ett av dem är i objektiva förhållanden när man talar om en persons ursprungsland eller medborgarskap (Lunneblad, 2006:14).

Men Lunneblad menar att begreppet invandrare även är en kategorisering då man utgår från mer subjektiva kriterier och kopplar begreppet till en persons identitet, hur personen uppfattas av andra. Kategoriseringarna kan bland annat byggas på språk och utseende. Det som dessa kategoriseringar har gemensamt är att de är väldigt generaliserade och syftar till en grupp människor som har samma kännetecken och en samhörighet som skiljer dem från ”svenskarna”. Lunneblad menar att genom att använda sig av begreppen invandrare och invandrarbarn följer man kategoriseringarna och med detta skapas ett vi och de andra. Han menar att begreppet invandrare tyvärr ingår i ett meningssammanhang som ger begreppet en annan betydelse än det egentligen har, att det egentligen betyder att en person har flyttat från ett land till ett annat. Istället använder människor begreppet för att kategorisera och beskriva människor i situationer där fokus läggs på annat än flytten från ett land till ett annat (Lunneblad, 2006:14).

Lunneblad förklarar vidare att begreppet invandrare uppfattas som en specifikt konstruerad kategori och användandet av begreppet blir relevant i relation till det svenska. Man kategoriserar personen utan att uppge dess identitet, utan personens identitet definieras på det faktum att den är annorlunda i relation till det svenska. Det är i denna relation begreppet invandrare får innebörden icke-svensk, som blir det annorlunda. Lunneblad refererar till Ds 2000:43 som menar att begreppet invandrare skall aldrig användas på personer som är födda i Sverige (Lunneblad, 2006:14).

2:2 Flykting

Begreppet flykting innebär att en person är på flykt från något. En person som juridiskt sett betraktas som flykting vistas utanför sitt land på grund av en stark rädsla från exempelvis förföljelse, religiös eller politisk åsikt, ras eller nationalitet ifrån sitt ursprungsland. Som flykting i Sverige ansöker man uppehållstillstånd för asyl (flykting) (www.unicef.se).

Bunar (2010) menar att det är viktigt att man skiljer på nyanländ och flykting. Det förekommer ofta att de får samma innebörd vilket självklart inte är fallet. Han refererar till Åstedt (1990) som menar att flyktingbarn oftast har upplevt någon sorts av trauma under sin uppväxt, antingen från hemlandet, under flykten eller under tiden som asyl i Sverige. Detta är något förskolorna och skolorna kan vara beredda att hantera i mötet med flyktingbarn (Bunar, 2010:8).

2:3 Modersmål

Modersmål är det språk som barnet växer upp med från födseln, alltså det språk som talas i barnets ursprungsland (Sandvik & Spurkland, 2009:48–49).

I hela Sverige är det omkring 14 % av barnen i förskolan som har ett annat modersmål än det svenska och som har en annan kulturell bakgrund, medan det i vissa delar av Sverige kan röra sig om omkring 100 % som har ett annat modersmål än det svenska (Bunar & Axelsson, 2006:21).

3 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att undersöka hur två pedagoger på två olika förskolor arbetar med nyanlända barn vad gäller integration i förskolan och stöttning i deras språkutveckling. Syftet är även att undersöka hur en av de berörda förskolorna blir stöttade i arbetet med nyanlända barn utav en skolkurator.

3:1 Frågeställningar

- Hur ser mottagandet av nyanlända barn ut i de två förskolorna som har undersökts?
- Vad är de två pedagogernas tankar kring arbetet med integreringen av nyanlända barn i förskolan och hur stödjer pedagogerna barnen i deras språkutveckling?

- Hur ser samarbetet ut mellan den berörda förskolan och skolkuratorn?
- Vad har skolkuratorn för roll i mottagandet av nyanlända barn i den berörda förskolan?

4 Teorianknytning

I denna del av examensarbetet följer de teorier och begrepp som utgör en grund för att analysera resultatet av de färdigställda intervjuerna. De teorier som presenteras nedan har valts eftersom de är mest lämpliga för att analysera mitt resultat samt uppfylla mitt syfte och mina frågeställningar.

4:1 Integration och mångfald

Under slutet av 1990-talet formades en ny integrationspolitik då man började tala mer om mångfald. Integrationspolitiken menar att begreppet mångfald inte enbart står för en etnisk mångfald utan också en kulturell, religiös och språklig mångfald. Målet är att lyfta fram samhällets mångfald och att det skall vara lika rättigheter för alla människor oavsett etnisk bakgrund. En person med etnisk bakgrund kan vara en person som är svensk, samisk eller kurdisk (Lunneblad, 2006:11).

Begreppet mångfald bidrar till en förståelse av vad som är ett mångkulturellt samhälle och kan tolkas som en vision av vad som är möjligt istället för det som är det verkliga. Lunneblad påpekar om att vara medveten om hur begreppet mångfald används samt under vilka sammanhang det används. Lunneblad refererar till de los Reyes (2001) som menar att begreppet mångfald upphäver konflikter och bidrar till samförstånd (Lunneblad, 2009:14).

Integrationspolitiken växte fram utifrån flera demokratiska skäl, men främst utifrån att samhället inte skulle framföra särskilda insatser mot invandrare utan att man enbart skulle bidra till generella åtgärder. Förändringen berodde på att synen på invandrare gick från att vara en homogen grupp till en heterogen grupp som hade individuella behov. Genom att utgå från att insatserna till invandrades behov baseras utifrån deras etniska och kulturella tillhörighet bidrar samhället till att skapa en syn på ett *vi* och *de, dem* blev något som inte var *vi*. Det var denna kritik som riktades mot invandrapolitiken (Lunneblad, 2009:13).

Integration innebär att invånare i samhället befinner sig i en process där alla deltar och samspelar oavsett bakgrund. För en nyanländ är en lyckad integration i samhället lika viktig som för hela samhällsutvecklingen, därför bör samhället ta vara på de kompetenser och

färdigheter som nyanlända för med sig. Detta kan bidra till en snabb integrering i samhället (www.lansstyrelsen.se).

Det pågår jämt och ständigt en integrationsprocess i förskolan bland pedagoger, barn och föräldrar men begreppet väcker många frågor hos personer eftersom integration tolkas olika beroende på sammanhanget begreppet refereras till. Bozarslan menar att integration handlar om en relation mellan människor som är lika och olika samt att människor får en möjlighet att leva sitt liv utifrån sina egna villkor (Bozarslan, 2001:20).

Innebörden av begreppet integration är enligt Bunar (2001:56) invandrares förutsättningar och möjligheter att bli en del av det samhälle som han eller hon befinner sig i.

I förhållande till skolan ses integration som ett sätt att främja till jämlikhet, att alla skall behandlas lika och att alla skall ha samma möjligheter. Bunar refererar till en av integrationspolitikens propositioner som lyfter fram att förskolan och skolan är en plats där man lär känna nya människor och lär sig av varandra. Förskolan och skolan kan utvecklas till en mötesplats som attraherar familjer oavsett kulturell bakgrund om man visar en öppenhet för mångfald (Bunar, 2001:66).

Bunar menar att integrationspolicyn har varit ett uppmärksammat begrepp inom skolan när det har diskurats kring utvecklingen av ”invandrartäta” områden. Han menar vidare att skolor som befinner sig i dessa ”utsatta” områden får ett dåligt rykte och många elever väljer att flytta från sådana skolor. Detta bidrar till att utvecklingsmöjligheterna för de elever som är kvar i skolan inte är lika framgångsrika (Bunar, 2001:70).

En annan integrerad del i barnets liv är de kulturmöten som de växer upp med runt omkring sig. Dessa kulturmöten kan äga rum i olika sammanhang såsom i barnets familj, kompisrets, förskolan och skolan. För en del barn har deras kulturmöten varit dramatiska då familjerna har tvingats lämna den miljö de tidigare levde i för att möta en helt ny miljö. De familjer som har gått igenom detta är oftast flyktingar. Detta innebär inte att alla nyanlända familjer har varit med om något dramatiskt men de har ändå varit tvungna att lämna sitt kontaktnätverk och måste nu bygga upp ett nytt kontaktnätverk (Bjar & Louise, 2003:156)

4:2 Stöttning genom interaktion med andra

Gibbons (2002) menar att det är i synnerhet oftast enklare att samtala med de personer som man trivs med än med främmande personer, framförallt när man uttrycker sig på ett

andraspråk (Gibbons, 2002:17). Gibbons refererar till lingvisten Michael Hallidays språk teori som menar att språket existerar i nästan allt människan gör i sociala kontexter. En av de sociala kontexterna är *kulturkontexten* där människor inom samma kultur kan utifrån delade åsikter få en uppfattning om att utförandet av språket är detsamma för alla kulturer när det egentligen skiljer sig åt från kultur till kultur. Man kan ha samma syfte i språket men det är hur språket används som är skillnaden (Gibbons, 2002:18).

Små barn lär sig att anpassa språkets register vilket innebär att språket anpassas efter den kontext som barnet befinner sig i. Barnets hantering av sitt språkregister är en utvecklingsprocess som sker när barnet lär sig sitt förstaspråk. Ett av det första som barnet utvecklar i språket är att tala om här- och nu som innebär att barnet talar om det som enbart finns i närheten av barnet. Genom att använda sig av gester och miner i en dialog med barnet underlättas kommunikationen bland talarna eftersom barnet och den vuxne befinner sig i en visuell kontext där de ser varandra. Detta bidrar till att barnet senare kan på ett abstrakt sätt tala om saker som inte befinner sig här- och nu utan kan referera till händelser som barnet inte befinner sig i just nu. Det är i interaktion med andra och i de sociala sammanhang som barnet befinner sig i som har en avgörande betydelse på barnets språkinläring och hur barnet lär sig att behärska språket (Gibbons, 2002:19ff).

Begreppet *stöttning* framfördes av Wood, Bruner och Ross (1976) när de undersökte hur samtalet mellan barn och föräldrar fungerar. Med begreppet stöttning menar författarna att det handlar om att ge ett tillfälligt stöd när det finns behov för stöd. Att stötta barnets språk bidrar till att barnet utvecklar nya begrepp och når en ny nivå av sin förståelse för det andra språket. *"Uppgiften är i regel att ge barnet det stöd som barnet behöver för att utveckla den språkliga förmågan på både sitt förstaspråk och på svenska"* (Fredriksson & Taube, 2002:166). Gibbons refererar till Vygotskijs uttryck om stöttning som menar att det som barnet får stöd i idag kan han eller hon uttrycka självständigt imorgon. Pedagoger skall främst ha samma förväntningar på alla barn oavsett språklig utvecklingsnivå och genom att stötta barnen främjar det barnen att utveckla sitt andra språk med framgång (Gibbons, 2002:29).

Även Benckert, Håland & Wallin (2008) hänvisar till Gibbons (1999) och menar att stöttning är en nödvändig språkutvecklande strategi. Det innebär att barnet får det stöd han/hon behöver av en vuxen för att utvecklas vidare i sin språkutveckling. Syftet med stöttning är att barnet tillfälligt får stöd i de problem han/hon stöter på i sin språkutveckling för att sedan på egen hand klara av situationen. Detta medför att barnet genom stöttning leds framåt mot att

utveckla nya begrepp, färdigheter och skapa en ny förståelse för det nya språket (Benckert, Håland & Wallin, 2008:99)

Barnet stöttas i sin språkutveckling när han eller hon är i interaktion med andra. Interaktion har en betydelsefull roll av barnets språkinläring och språkutveckling, vare sig det handlar om ett förstaspråk eller andraspråk. Även barnets interaktion i sociala och kulturella kontexter har en betydelse för språkinläringen (Gibbons, 2002:36).

Gibbons menar att det är genom samarbete och interaktion som språkinläringen sker. Barnet får stöd i sitt språkanvändande med det som upplevs vara svårt av en som är erfaren i sin egen språkanvändning, i vanligaste fall en vuxen (Gibbons, 2002:60).

Detta påpekar även Liberg (2002) som menar att det stöd som den vuxne ger åt barnet har en avgörande roll för barnets språkutveckling, främst under barnets tidiga år (Liberg, 2002:94).

4:3 Mångkulturell och interkulturell

Förskolan har sedan 1970-talet varit en del av samhällets politiska intentioner. Förskolan har blivit en mötesplats för människor med olika etniska bakgrunder. Sverige har sedan 1950-talet blivit ett mångkulturellt samhälle, vilket innebär att Sverige har gått från att vara ett kulturellt homogent samhälle till ett kulturellt heterogent samhälle. Det började med en arbetskraftsinvandring som startade under 1950-talet fram till början av 1970-talet. Sedan kom flyktingströmmarna som pågick fram till 1990-talet. Men Sverige har egentligen aldrig varit ett etniskt homogent samhälle då vi har haft etniska minoriteter såsom samer, romer, judar och tornedalsfinnar (Lunneblad, 2007:9).

Lunneblad menar att det inte finns någon bestämd definition av vad som menas med ett mångkulturellt samhälle. Han refererar till Lorentz (2001) som menar att ett mångkulturellt samhälle är ett samhälle med medborgare som har en annan etnisk, kulturell eller religiös bakgrund än den svenska. Lunneblad refererar även till filosofen Charles Taylor som menar att det är viktigt att man kan erkänna alla olikheter hos människan för att kunna erkänna alla människors lika värde. Lunneblad menar att Taylors resonemang kan tolkas som en kritik mot en likvärdighetspolitik som grundar sig på att ge alla människor samma respekt och värde (Lunneblad, 2006:10).

Genom att erbjuda pedagoger på förskolan som arbetar med flerspråkiga barn stöd och de förutsättningar som krävs att fullfölja läroplanens mål, kan de bidra med ett starkare engagemang samt ett interkulturellt förhållningssätt gentemot barnen (Benckert, Håland & Wallin, 2008:15).

Många studier har visat att pedagoger i den svenska förskolan har olika förväntningar på flerspråkiga barn och svenska barn. Både negativa och positiva förväntningar kan påverka barnets språkinläring därför skall pedagoger ha samma förväntningar på alla barn men vara medvetna om att barn lär sig på olika sätt och takt. I mötet med flerspråkiga barn som inte behärskar det svenska språket är det viktigt att pedagogen är konkret, talar långsamt och tydligt eftersom de inte har samma ordförråd som svensktalande barn. Barn i tidig ålder lär sig ett språk väldigt fort och dialogen med pedagoger och andra barn har en viktig betydelse för barnets inläring. När barnet sedan nått samma nivå i sin språkutveckling som de svensktalande barnen är det viktigt att barnet får samma stimulans som de andra barnen och uppmärksammas. Genom att uppmärksamma och stimulera flerspråkiga barn i deras språkutveckling får de en bättre självkänsla och lär sig att reflektera över sitt eget lärande (Benckert, Håland & Wallin, 2008:60).

En aspekt av ett pedagogiskt förhållningssätt när man möter flerspråkiga barn är att inta ett interkulturellt förhållningssätt. Att arbeta utifrån ett interkulturellt förhållningssätt med flerspråkiga barn är en process som belyser vår värdegrund. Språkforskarna menar att pedagoger utgör en viktig roll i barnens liv och deras uppfattning om sin barndom. Genom att bidra barnen med goda upplevelser och stöd från förskolan stödjer man dem i skapandet av sin egen självbild och identitet (Benckert, Håland & Wallin, 2008:62).

4:4 Flerspråkighet i förskolan

”Att lära sig ett andraspråk innebär att lära sig ytterligare ett språk efter att ett förstaspråk redan har etablerats” (Axelsson, 2002:127)

I Sverige är det många barn som växer upp i flerspråkiga familjer. En viktig roll som förskolan har är hur förskolan möter barn med flera språk än svenska. Förskolans bemötande gentemot flerspråkiga barn har en avgörande betydelse för hur flerspråkiga barns identitet utvecklas. Språkforskarna Benckert, Håland och Wallin menar att språk och identitet hänger samman så som språk och lärande hänger samman. Det är först och främst barnets föräldrar som har den avgörande rollen för hur barnets flerspråkighet skall utvecklas. De första åren i

barnets liv är det upp till föräldrarna att stödja barnet att utveckla sin flerspråkighet. Sedan när barnet börjar i förskolan är det pedagogernas bemötande och kunskap om barnets flerspråkighet som har den andra avgörande rollen (Benckert, Håland & Wallin, 2008:5ff).

För att barnet skall utvecklas till att bli flerspråkigt är samhällets tillgång till språklig kompetens en viktig del för att stimulera barnets olika språk. Genom en kartläggning av barnets språksituation gjord av föräldrar och pedagoger kan de tillsammans planera barnets språkutveckling och på så sätt kan man se barnets språkanvändning i olika sammanhang som barnet befinner sig i. Genom en sådan kartläggning tydliggörs vilken roll föräldrarna har samt vilken roll pedagogerna har och vilka förväntningar båda parter har på barnet. Det är klart och tydligt att alla barn går igenom olika faser i sin språkutveckling. Flerspråkiga barn lär sig olika språk under olika perioder och dessa perioder är beroende av motivation, graden på språkstimulans och samhällets bemötande på barnet. Ett sätt att förklara vad ett språk är att språk är en färskvara som kontinuerligt behöver näring, att gång på gång uppmuntra barnet i sin språkutveckling. Benckert, Håland och Wallin hänvisar till Vygotskijs (1999) teori om tvåspråkighet som menar att barn som tidigt utvecklar sin tvåspråkighet utvecklar därmed ett mer verbalt tänkande än enspråkiga barn. Han menar att tvåspråkigheten hos ett barn även bidrar till ett flexibelt tänkande som stödjer barnet att i sin problemlösningskapacitet enklare komma fram till lösningar på olika problem (Benckert, Håland & Wallin, 2008:9).

4:5 Simultan, successiv och språkinläring

Inom språkforskning talar man om *simultan* och *successiv* språkinläring. Med simultan språkinläring menar språkforskarna att barn får stimulans i båda sina språk i tidig ålder och successiv språkinläring innebär att barnets inläring av det andra språket sker efter det första. Man betecknar att inläringen oftast brukar ske när barnet är vid tre års ålder. Benckert, Håland och Wallin (2008) menar vidare att det är när barnet är mellan 18 och 36 månader som språkutvecklingen är som mest viktigast och intensivast eftersom det är då barnet får sin grund för språken. Det är därför positivt om barnet börjar förskolan i tidig ålder eftersom då kan barnet utveckla det svenska språket simultant med sitt modersmål (Benckert, Håland & Wallin, 2008:10).

Förskolans uppdrag är att ge alla barn en språklig bas samt att stödja barnet till att modersmålet utvecklas i samma takt som det svenska språket stimuleras. Barnets utveckling

av tvåspråkighet beror på hur språken möts kvantitativt samt med vilken kvalitet språken bemöts. Språkforskarna menar att barnets respektive språk bemöts och utvecklas olika beroende på hem och förskola. Ett flerspråkigt barn ha en del av sitt basordförråd på sitt modersmål och den andra delen på det svenska språket. Därför är det viktigt att förskolan uppmärksammar båda språken och försöker att komma i underfund med hur barnet ligger till i sin språkutveckling inom de båda språken. Genom att arbeta aktivt och successivt med modersmålet i förskolan är det en fördel för barnets språk- och identitetsutveckling (Benckert, Håland & Wallin, 2008:10).

4:6 Additiv tvåspråkighet

Med additiv tvåspråkighet menas det att de båda språken kompletterar och stärker varandra. Barnets omgivning såsom föräldrarna och deras utbildnings- och socioekonomiska nivå, samhället och förskolan har en påverkan på utvecklingen av den additiva tvåspråkigheten. Utvecklingen av en additiv tvåspråkighet påverkas av olika attityder som dessa olika ovanstående faktorer har kring tvåspråkighet och andra kulturella bakgrunder. Subtraktiv tvåspråkighet är motsatsen till additiv tvåspråkighet och innebär att barnets inläring av det andra, ”nya”, språket sker på bekostnad av barnets förstaspråk

”Inläringen av ett andraspråk kan enligt Vygotskij befria ”barnets språkliga tänkande ur de konkreta språkliga formernas och företeelsernas fångenskap”.

(Benckert, Håland & Wallin, 2008:62)

4:7 Flerspråkig pedagog på förskolan

Forskarna menar att det finns en fördel för förskolan att ha en flerspråkig pedagog. De menar att en flerspråkig pedagog kan med hjälp av sin språkliga och kulturella kompetens bidra med en god förutsättning för barnet, föräldrarna samt till resterande pedagoger (Benckert, Håland & Wallin, 2008:13).

Även pedagoger som inte är flerspråkiga kan genom att visa intresse för barnets modersmål och uppmuntra föräldrar att tala modersmålet i hemmet, visa en nyfikenhet och ett intresse för barnens flerspråkighet bidra till att flerspråkigheten legitimeras och stöttas (Benckert, Håland & Wallin, 2008:44).

Men Benckert, Håland & Wallin (2008) poängterar även att för att jobba med flerspråkiga barn i förskolan är det positivt att pedagogen har goda kunskaper om tvåspråkiga barn

eftersom det råder en viss skillnad jämfört med att exempelvis arbeta med enbart barn som har svenska som modersmål. För att visa ett professionellt förhållningssätt gentemot flerspråkiga barn kan pedagogen kunna belysa värdegrundsfrågor utifrån ett mångfaldsperspektiv. Genom att arbeta utifrån ett mångfaldsperspektiv innebär det att pedagogerna uppmärksammar barnets modersmål och kultur. Det är även viktigt att pedagoger har samma förväntningar på utvecklingen hos flerspråkiga- och enspråkiga barn. Inom ett mångfaldsperspektiv kan förskolan även reflektera över hur förskolan förhåller sig till flerspråkiga barn samt vilken inställning förskolan har gentemot flerspråkighet. För att förskolan skall kunna bemöta flerspråkiga barn på bästa möjliga sätt är det viktigt att förskolan införskaffar kunskap om flerspråkighet samt ha ett interkulturellt förhållningssätt (Benckert, Håland & Wallin, 2008:59).

Att tillhöra en minoritetskultur kan framkalla en känsla av osäkerhet eftersom man oftast är känslig för vilket förhållningssätt man möter från majoriteten. Språkforskarna menar att som pedagog skall man vara medveten att i mötet med flerspråkiga barn och deras föräldrar att inte visa intresse för flerspråkighet eller ha andra fördomar gentemot andra kulturer kan detta tolkas som att pedagogen inte accepterar något av barnets härkomst. Därför ska man i arbetslaget vara medveten om sitt eget och andras förhållningssätt gentemot flerspråkighet och mångkulturalism samt sträva efter att man får den kunskap man behöver för att kunna bemöta alla människor oavsett bakgrund. Med detta menar språkforskarna inte att pedagoger skall ha kännedom om alla kulturer utan det är förskolans uppgift att den skall vara präglad av ett interkulturellt förhållningssätt. En stor betydelse för flerspråkiga barns utveckling ligger i samarbetet man har i förskolan kring barnen (Benckert, Håland & Wallin, 2008:60)

Ett flertal stadsdelar satsar sina externa resurser på att anställa språkpedagoger till skolor och förskolor. Språkpedagoger är utbildade med att kunna arbeta med främst tvåspråkiga barn samt för att utföra analyser på barns språkutveckling (Bunar & Axelsson, 2006:19).

Pedagoger som har olika kompetenser och som samarbetar med varandra i arbetet med tvåspråkiga barn bidrar till att stärka barnens totala utveckling, språk- och identitetsutveckling. Enligt Bunar & Axelsson (2006) är det viktigt att förskolan strävar efter att tvåspråkiga barn utvecklar både sitt modersmål och det svenska språket i samma takt (Bunar & Axelsson, 2006:23).

Barn lär sig genom att de tidigt iakttar och studerar hur personer i deras omgivning agerar i sin interaktion till varandra för att sedan kunna ingå i denna interaktion med sin omgivning. Bunar och Axelsson menar att barn skapar sina egna erfarenheter och att språket utvecklas och växer fram genom interaktion och samspel med andra. De barn som kommer från flerspråkiga familjer går igenom denna utveckling på sitt modersmål (Bunar & Axelsson, 2006:25).

Bunar och Axelsson menar att det är väldigt gynnsamt för flerspråkiga barn att pedagoger arbetar med att det sker ett ständigt samspel mellan enspråkiga och flerspråkiga barn eftersom båda parterna lär sig av varandra och detta bidrar främst till att de flerspråkiga barnen stärks i lärandet av det svenska språket.

Bouakaz i Bunar & Axelsson (2006) menar att samarbetet mellan pedagoger och föräldrar utgör en viktig roll för barnet och dess utveckling. Han menar vidare att föräldrarnas tillit till pedagogerna inte kan skapas genom enstaka föräldramöten och utvecklingssamtal per år utan tilliten skapas i samband med kontinuerliga möten och dialoger mellan pedagoger och föräldrar. Samarbetet kan inte ske om pedagogerna och föräldrarna inte har skapat kunskap om varandra. Mötet mellan pedagoger och föräldrar skapar en gemensam syn på barnets framtid (Bunar & Axelsson, 2006:67).

Parszyk i Bunar & Axelsson (2006) menar att språk, identitet och lärande är tre begrepp som kompletterar varandra i barnens språkutveckling. En påverkan av barnets språk- och identitetsutveckling är vilket förhållningssätt omgivningen har gentemot barnets bruk av modersmålet och det svenska språket samt vilken inställning man har till detta (Bunar & Axelsson, 2006:112).

Axelsson menar att det är ett grundläggande faktum att barns språkutveckling i förskolan utvecklas mer effektivt om det byggs och utvecklas utifrån språkerfarenheter de redan har i sitt modersmål (Bunar & Axelsson, 2006:129).

5 Tidigare forskning

I denna del av uppsatsen presenteras tidigare forskning som har gjorts kring uppsatsens ämne. Det finns väldigt lite tidigare forskning som handlar direkt om mötet med nyanlända barn i

förskolan, därför har jag valt att presentera de avhandlingar, forskningsstudier och vetenskapliga artiklar som kan relateras till studiens syfte.

5:1 Kulturell mångfald i förskolan

Johannes Lunneblad har i sin avhandling *Förskolan och mångfalden* (2006) undersökt en förskola i ett multietniskt område under ett år med avsikt att studera hur pedagoger förhåller sig till en mångkulturell mångfald i förskolan. Lunneblad har i sin studie använt sig av både kvalitativa och kvantitativa metoder och gjort sex delstudier. I en av delstudierna har Lunneblad fokuserat på att presentera pedagogers arbete med den kulturella mångfalden.

Pedagoger i förskolan har svårt att definiera vad ett ”mångkulturellt” förhållningssätt är och tror oftast att förhållningssättet skall anpassas efter olika sammanhang med kopplingar till en etnisk, nationell och kulturell tillhörighet. Lunneblad tolkar detta som att det råder en osäkerhet mellan pedagogerna angående hur ett ”mångkulturellt” arbetssätt skall genomföras och detta kan bero på att pedagogerna grundar arbetssättet utifrån vilka aspekter hos barnet som skall utvecklas. Den kulturella mångfalden i förskolan lyfts fram i verksamhetens aktiviteter och rutiner med syfte att göra ”invandrarbarnen” stolta, genom att använda sig av sånger och ramsor på andra språk (Lunneblad, 2006:118ff).

Lunneblad har i en annan delstudie av avhandlingen tolkat att mångfalden i förskolan osynliggörs när pedagogerna väljer att tala om det gemensamma bland barnen istället för att tala om de olikheter som finns. Lunneblad menar att barnens identitet formas av andra människors erkännande, men även av människors förnekande. Han menar att pedagogernas mål kan vara att synliggöra alla barn lika mycket och detta kan enligt Lunneblad leda till att pedagogerna använder en likhetsprincip bland barnen. Något som är svårt att utföra är att arbeta med barnens språk och kulturella tillhörighet. Även om detta inte är pedagogernas målsättning i arbetet leder dessa svårigheter till en förändring av modersmålets betydelse för att utveckla det svenska språket (Lunneblad, 2006:143)

5:2 Deltagande och stöttning

Anne Kultti har i sin avhandling *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande* (2012) intresserat sig för hur förskolan kan vara ett instrument för att stärka barnens

flerspråkiga utveckling. Särskilt fokus för studien är att belysa förskolans deltagande, stöttning och användning av redskap. Kultti har i sin avhandling studerat åtta förskolor genom intervjuer och observationer. Tio barn med ett annat modersmål än svenska deltog i studien.

Barnens deltagande i förskolans verksamhet stöts av pedagogerna med hjälp av pekande och frågor om det som sker under verksamheten. Villkor för barnens deltagande skapas genom stöttning, oavsett vart de befinner sig i sin språkutveckling. Kultti tolkar detta som om det skapas länkar mellan det bekanta och det kommande. Barnen uppmuntras att delta i verksamhetens aktiviteter genom att pedagogerna använder sig av förklaringar på svenska och detta bidrar även att barnen stöts att ta egna initiativ. Stöttning sker även när pedagogerna använder sig av barnens nylärda ord och skapar tema för dessa vilket leder till att barnet får en djupare förståelse för olika ords innebörder. Kultti menar att detta medför att stöttning resulterar i att barnens perspektiv sätts i fokus. Pedagogerna uppmuntrar och stöttar barnen att samtala med varandra för att på egen hand kunna lösa konflikter som kan uppstå när barnen inte förstår varandra. Språket utvecklas genom stöttning av pedagogerna och barnen lär sig att finna olika strategier för att uttrycka sina känslor och finna andra lösningar. Oavsett språklig bakgrund kan barnen med stöd av pedagogerna och förskolan även utvecklas i sitt identitetsskapande (Kultti, 2012:173ff).

5:3 Språkutveckling och interkulturellt arbetssätt

Anders Skans har i sin avhandling *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken* (2011) undersökt och analyserat en flerspråkig förskolas didaktik. Studien omfattar två områden, språkutveckling och interkulturellt arbete.

I sitt resultat av sina intervjuer med pedagoger har det uttryckts att barnens språkutveckling är det viktigaste att arbeta med på förskolan och att det är det mest centrala som utgör förskolans verksamhet. Pedagogerna lyfter fram barnens alla språk i samlingar och under sagoläsningen. Barnen får en begreppsförståelse och språkträning genom samtal i olika situationer som förekommer i förskolan såsom matsituationerna. Ett sätt för att språkutvecklingen kan bli begränsad är genom att göra förskolan och hemmet till ett gemensamt innehåll i kommunikationen. Skans menar att för att skapa utmaningar i förskolan bör man utföra gemensamma utflykter och upplevelser som sker mellan barnen och pedagogerna för att

likheterna till hemmet skall minskas. Barnen skapar då en egen kultur i förskolan (Skans, 2011:120ff).

Det handlar inte om vilket språk barnen kommunicerar på utan det viktigaste är att de kommunicerar med varandra och med pedagogerna. Ett viktigt material för barnens språkutveckling är användandet av konkreta föremål såsom bilder och fotografier från verksamheten. Det tydligaste som framkom i studien menar Skans är barnens växlingar ifrån sitt modersmål till svenska. I studien visar pedagogerna att det är acceptabelt att barnen använder sig av sitt modersmål i förskolan och bekräftar även barnens modersmål genom att använda sig av sina egna modersmål i relation till barnen. Det påvisas även ett intresse från pedagogerna att lära sig olika ord från barnens språk. Skans tolkar detta som ett inkluderande synsätt på kommunikationen som sker i förskolan och att en flerspråkig miljö skapas genom erkännandet av barnens modersmål (Skans, 2011:120ff).

5:4 I mötet med nyanlända

Arbetet med nyanlända barn kan ställa stora krav på pedagogen eftersom hon/han ska ha i åtanke att man förmodligen kommer att komma i kontakt med familjer med traumatiska upplevelser, och detta kräver att pedagogen har en förmåga till inlevelse och förståelse. Ylva Ellneby (2007) menar att många förskolelärare känner sig maktlösa och att de saknar kunskap i förhållande till nyanlända barn. Tankar som hur man ska få barnen att förstå vad man säger och hur ska man ge tillräckligt med stöd till de som redan förstår är några av de tankar som Ellneby nämner. (Ellneby, 2007:23).

Aycan Bozarslan (2001) menar att förskolelärare utgör en speciell roll i invandrarfamiljer och deras barns liv. För dessa familjer blir förskolan den plats som de har närmast anknytning till under deras första år i Sverige, på så sätt blir förskolan för invandrarfamiljer den plats som representerar Sverige. Förskolan skall arbeta med att vinna föräldrarnas förtroende och få dem att känna en tillit till förskolepersonalen eftersom för många familjer är det svårt för dem att lita på främmande människor (Bozarslan, 2001:16). Bozarslan påpekar vidare att det är viktigt att en pedagog har ett relationsrelaterat arbetssätt med barn som innebär att man har en god relation till barn. Genom att ha ett relationsrelaterat arbetssätt kan pedagogen använda sig själv som ett verktyg för att bemöta barnens olika sätt att yttra sig. För ett barn som nyligen kommit till Sverige innebär en god relation till pedagogen ett sätt att visa att barnet känner en tillit till pedagogen (Bozarslan, 2001:38,39).

Ellneby (2007) talar om betydelsen av att träffa familjen och barnet innan barnet börjar i förskolan. Hon menar att det är viktigt att pedagoger i förskolan planerar in ett möte med föräldrarna och arbetar med att skapa en bra kontakt till dem. I mötet med nyanlända familjer och deras barn har det en viktig betydelse att ta reda på barnets behov innan han eller hon börjar i förskolan. Detta bidrar till att pedagogerna visar ett intresse för barnet och familjen för att det är detta familjerna behöver få en känsla av, att pedagogerna är öppna och förmedlar en trygghet till barnet. För nyanlända barn i förskolan är tryggheten en viktig del för att de skall kunna känna en tillit till pedagogerna. Genom att förmedla kärlek och fasta gränser främjas barnet att uppleva en trygg miljö i förskolan (Ellneby, 2007:35ff).

Ellneby menar att det är viktigt att en pedagog känner att det är acceptabelt att kunna uttrycka alla känslor som pedagogen upplever i mötet med föräldrar och barn som har gått igenom eller går igenom något svårt.

För flyktingfamiljer och nyanlända familjer är förskolan oftast den första kontakten familjerna skapar i det svenska samhället. Familjernas förmåga att kunna anpassa sig i det svenska samhället är beroende på hur familjerna känner sig bemötta av förskolan. Ellneby påpekar dessutom att detta kan vara en problematik för pedagogerna eftersom de oftast inte vet hur de skall förhålla sig till familjerna för att familjerna skall känna ett förtroende för förskolan, detta beror främst på kommunikationsbristen då familjerna oftast inte förstår vad pedagogerna säger (Ellneby, 2007:25).

Pedagoger som arbetar med flyktingfamiljer och nyanlända familjer stöter ofta på familjer som har levt under svåra förhållanden och som fortfarande gör det när de kommer till Sverige. Ellneby menar att för att en pedagog skall orka medföra en trygghet och närhet till barn som har det svårt måste de få stöd att kunna hantera och bearbeta de känslor som uppstår när de blir känslösamt involverade i barnets pågående situation. Pedagoger som får stöd och kunskap med att arbeta med utsatta familjer ger dem en chans att själva utvecklas och en motivering till att arbeta i mångkulturella samhällen. Ellneby menar att vägen till förståelse är kunskap, detta innebär att för att pedagoger skall kunna bemöta nyanlända familjer vare sig de lever under dåliga omständigheter eller inte behöver man kunskap om hur de har levt tidigare i deras hemländer (Ellneby, 2007:26)

Ellneby menar att det är väldigt vanligt att föräldrar visar en oro över förskolans rutiner och aktiviteter, detta kan vara svårt att förstå för en del pedagoger. Föräldrar kan exempelvis visa

en oro över att barnen är ute och leker när det är kallt eftersom de anser att barnet kommer att bli sjuk om han/hon leker ute när det är kallt. Tiden är även en aspekt som skiljer sig åt i andra kulturer. I Sverige är det viktigt att passa tiden medan det i andra kulturer kan vara helt oväsentligt att planera in dagen lika noggrant och detta kan vara svårt för föräldrarna att förstå. Därför är det viktigt för pedagogerna att de känner till familjernas livssituation och vad de anser om olika saker som de stöter på i det svenska samhället. Detta för att pedagogerna skall kunna bemöta familjerna på ett förstående sätt och inte ett fördömande sätt eller uppleva föräldrarnas åsikter som direkt kritik till förskolans verksamhet (Ellneby, 2007:27,53).

Det ser väldigt olika ut i nyanlända familjers levnadssituation när de kommer till Sverige. Vissa familjer kommer hit under goda grunder och får nästan direkt ett stabilt liv medan andra har det mycket svårare att integreras i det svenska samhället. I interaktion med nyanlända familjer är det viktigt att pedagoger har kunskap och inlevelse om familjernas situation annars kan det leda till att det skapas en kulturchock i mötet mellan pedagogerna och familjerna (Ellneby, 2007:32).

6 Metod

I denna del av uppsatsen presenteras mitt val av metod för att utföra min undersökning samt vilka metoder jag använde mig av för att uppfylla uppsatsens syfte och frågeställningar. Jag kommer även i detta avsnitt att presentera varför jag valde just dessa personer att intervjua. En kort presentation av mina informanter kommer även att presenteras i detta avsnitt av uppsatsen.

Denna studie har sin utgångspunkt inom hermeneutiken som är en teori i den humanvetenskapliga vetenskapstraditionen. Inom hermeneutiken handlar det om att tolka och förstå det man undersöker (Thomassen, 2007:45). Utifrån studiens frågeställningar handlar det om att tolka och förstå två förskolors arbete med nyanlända barn i förskolan samt att få en förståelse hur samarbetet ser ut mellan en av de berörda förskolorna och en skolkurator från samma kommun.

Denna studie är en kvalitativ undersökning vilket innebär att forskaren strävar efter att finna innebörder samt tolka och förstå sitt insamlade material (Stúkat, 2005:32ff).

Genomförandet av studien grundar sig på kvalitativa intervjuer som gjordes på en förskolelärare, en pedagogisk ledare samt en kurator som arbetar inom ett resurscentrum för nyanlända familjer. Denna skolkurator har ett direkt samarbete med en av de berörda förskolorna och finns där som ett stöd för pedagogerna och familjerna. Intervjuerna som utfördes med informanterna var ostrukturerade intervjuer, detta innebär att jag som intervjuare inte styr intervjun utan låter informanten tala fritt för att besvara intervjufrågorna (Larsen, 2009:84). I en ostrukturerad intervju använder man sig av en så kallad intervjuguide. Intervjuguiden är enligt Larsen en checklista som innehåller de frågor forskaren vill ha svar på under intervjun (Larsen, 2009:84).

6:1 Urval

För att kunna uppfylla studiens syfte och frågeställningar valde jag att enbart intervjua pedagoger i förskolan samt en skolkurator som samarbetar med en av förskolorna. Anledningen till varför jag valde att exempelvis inte intervjua barnen och föräldrarna beror på att de flesta familjerna inte kan det svenska språket men även eftersom för många av familjerna kan frågor om deras tid i Sverige vara ett känsligt ämne eftersom de ännu inte hunnit stabilisera sig i samhället.

6:2 Genomförande

För att kunna samla in det empiriska materialet för denna studie började jag med att söka efter förskolor som arbetade mer specifikt med nyanlända barn och inte endast en förskola i exempelvis en invandrartät förort. Jag sökte efter förskolor genom internet och strävade efter att hitta förskolor som benämnde hur de arbetar med nyanlända barn på deras förskola. Efter mycket letande fann jag två förskolor som befann sig i två olika kommuner i Stockholms län. Den ena förskolan hade mycket information om arbetet med nyanlända barn, pågående projekt med kommunen samt ett samarbete med skolkuratorer som arbetar med att stödja nyanlända barn och deras föräldrar. Jag tog kontakt med denna förskola och bokade in en intervju med en av pedagogerna på förskolan. Sedan tog jag kontakt med resurscentrumet som fanns inom den kommunen och som samarbetade med denna förskola och bokade in en intervju med en av deras skolkuratorer. Skolkuratoren har ett direkt samarbete med denna

förskola och finns där som ett stöd för pedagogerna och familjerna på förskolan. Slutligen bokade jag in en intervju med den andra förskolan som tidigare hade en så kallad mottagningsförskola i närheten och som nu har många nyanlända barn i förskolan. Intervjuerna spelades in med min Iphone och varade mellan 45-60 minuter vardera.

Efter intervjuerna höll jag kontakten med de som blev intervjuade genom att ställa dem nya frågor som dök upp under studiens gång som de vänligt ställde upp och besvarade på. När intervjuerna var färdiga sammanställde jag dem på datorn

6:3 Etik

Det finns fyra etikkrav som Stúkat (2011) menar att en forskare skall följa i samband till sina informanter. I min studie har jag utgått från fyra etikkrav och förklarade dem noggrant för informanterna innan de blev intervjuad. Dessa etikkrav är:

Informationskravet som innebär att forskaren skall informera informanterna om studiens syfte och att det informanten säger endast är avsedd för studiens undersökning och inget annat. Informanternas deltagande är frivilligt och har rätt att avbryta sin medverkan i undersökningen när de vill.

Samtyckeskravet: Eftersom alla informanterna är myndiga behövdes inget samtycke från en utomstående part för att godkänna informantens deltagande i undersökningen. Informanterna beslutade själva om de ville delta i undersökningen eller inte. Formuleringen av intervjufrågorna formulerades så att informanten kunde bevara sin anonymitet och inte upplevde någon känsla av kränkning.

Konfidentialitetskravet: Det har på ett tydligt och beskrivande sätt informerats till informanterna att under hela undersökningen kommer de att vara anonyma. Undersökningen kommer inte att på något sätt leda till att läsare kan identifiera informanterna.

Nyttjandekravet: Med nyttjandekravet informerade jag mina informanter att materialet jag har fått till min undersökning kommer inte att lånas ut eller delges och att resultatet av intervjuerna kommer att förstöras när studien är färdig (Stúkat, 2005:131ff).

6:4 Presentation av förskolorna och informanterna

Här nedan följer en kort beskrivning av förskolorna och de personer jag intervjuade för insamlingen av mitt material. Förskolorna har jag valt att kalla för Förskola A och Förskola B. Namnen på informanterna är fiktiva, dvs. påhittade för att bevara deras anonymitet.

Förskola A befinner sig i en förort i södra Stockholm. Denna förort är invandrartät med flera nyanlända familjer. Förskolan består utav sex avdelningar för barn i åldrarna 1-5 och 18 pedagoger där de flesta är flerspråkiga. Denna förskola är den enda förskolan i detta område som arbetar mest med nyanlända barn. De har ett direkt samarbete med en skolkurator från ett resurscentrum för nyanlända familjer i samma kommun. Skolkuratoren finns med i mottagandet av barnen under deras första period i förskolan samt som ett stöd för pedagogerna och föräldrarna.

Förskola B befinner sig i norra Stockholm. Förskolan består utav fyra avdelningar för barn i åldrarna 1-5 och tre pedagoger på varje avdelning samt en specialpedagog. Specialpedagen arbetar med de barn som skall börja i skolan till höst för att stärka barnen i det svenska språket. I denna kommun fanns det tidigare en mottagningsförskola för enbart nyanlända barn. Enligt min informant skulle barnen vara på mottagningsförskolan under ett år och sedan flytta till en ”vanlig” förskola, men så blev inte fallet. Barnen blev kvar där under hela sin förskoleperiod, och då beslöt sig politikerna att stänga förskolan eftersom barnen inte fick en möjlighet att integreras med barn som kunde det svenska språket. Efter att mottagningsförskolan lades ner placerades samtliga barn till tre andra förskolor i denna kommun, varav Förskola B var en av dem.

Maja har arbetat 10 år på Förskola A och är utbildad till förskolelärare och har även gått andra utbildningar såsom konflikthantering i skolan, värdegrund och samspel, förhållningssätt och bemötande, mentorsutbildning och handledarutbildning och har arbetat i 26 år som förskolelärare.

Anna arbetar som förskolechef på Förskola B. Hon är utbildad till förskolelärare och montessorilärare.

Sara är utbildad till socionom och arbetar som skolkurator på ett resurscentrum för nyanlända familjer. Sara samarbetar med bl.a. Förskola A med att åka ut till förskolan för att träffa de nyanlända familjerna och deras barn. Skolkuratoren finns till som ett stöd för familjerna och

hjälpas dem att integreras i det svenska samhället, men även som ett stöd åt förskolans pedagoger. Resurscentrumet hjälper de nyanlända familjerna med exempelvis kontakt till myndigheter, boende samt arbete.

7 Resultat och analys

I denna del av uppsatsen kommer jag att redovisa mitt insamlade material från de intervjuer som gjordes med mina informanter. Resultaten av intervjuerna som presenteras är det som är relevant för att uppfylla mitt syfte samt besvara mina frågeställningar. En analys på mitt resultat kommer att göras med hjälp utav de teorier och den tidigare forskning som har presenterats tidigare i uppsatsen.

7:1 Mottagandet av de nyanlända barnen i förskolan

Mottagandet av nyanlända barn i de två undersökta förskolorna är väldigt lika. På Förskola A där ”Maja” arbetar är mottagandet av nyanlända barn väldigt likt mottagandet av barn som redan bor i Sverige. Skillnaden är att familjerna oftast inte kan tala svenska, och därför anser ”Maja” att det är oerhört viktigt att pedagogen förmedlar en trygghet och en säkerhet i mötet med de nyanlända familjerna. På Förskola B går mottagandet av nyanlända barn till på liknande sätt. ”Anna” som arbetar på Förskola B menar att det är viktigt att föräldrarna och barnen möter en trygg miljö redan från första dagen. Det är viktigt att reda på vilka grunder barnet har kommit till Sverige på, om de är asylsökande, ingifta, flyktingar, arbetskraftsinvandring, för att på bästa sätt kunna bemöta barnet och framkalla en trygghet och förståelse gentemot oss. I det första mötet med barnet och familjen utgör bemötandet och mottagandet den största rollen samt att ta reda på vem barnet är och vad han/hon för behov.

”Det är oerhört viktigt för mig att jag förmedlar en säkerhet på mig själv och att föräldrarna och barnet skapar ett förtroende till mig” (”Maja”).

”Maja” informerar mig att hon har arbetat de sista fem sex åren med nyanlända barn, främst med barn från Afghanistan och Uzbekistan. ”Maja” berättar vidare att som pedagog är det viktigt att visa att man visar en omtänksamhet i mötet med nyanlända familjer. ”Anna” har

däremot inte arbetat länge med nyanlända barn, eller som hon benämner det, ”*denna problematik*.”

”Naturligtvis är det en viss problematik för förskolan i mötet med nyanlända familjer eftersom man arbetar tätare med nyanlända familjer och de kräver mer uppmärksamhet än de ”andra” familjerna” (”Anna”).

I likhet till ”Maja” är ”Annas” främsta syfte att barnen och familjerna skall komma in i deras dagliga verksamhet och därför är det väldigt viktigt att de är ödmjuka mot alla barn och familjer men extra ödmjuka mot dessa familjer eftersom de aldrig riktigt vet vad barnen och familjerna har varit med om innan de kom till.

Det händer ofta att förskolan ”Maja” arbetar på att flera familjer har blivit utvisade, detta är något som påverkar pedagogerna starkt eftersom de följt barnen under deras första tid i Sverige. ”Maja” anser att det är svårt att inte bli känslösamt involverad i familjernas situationer, men att det samtidigt är viktigt att man visar att man kan ha ett professionellt bemötande till familjerna.

”Förskolan är en viktig del i nyanlända familjers liv eftersom förskolan är bland det första nyanlända familjer tar kontakt med och skapar ett förtroende för, därför är det viktigt att pedagogerna visar att man bryr sig om den situation de befinner sig i” (”Maja”).

Ellneby menar att pedagoger i förskolan har stora krav på sig när det kommer till relation med familjer. Ellneby menar att det ställs stora krav på pedagogen eftersom att pedagogen kan komma att stöta på eventuella trauman som familjerna har varit med om, vilket kräver specifika färdigheter utav pedagogen såsom förmåga till inlevelse och förståelse (Ellneby, 2007).

Föräldrarna visar oftast en osäkerhet i början när de skall lämna barnen på förskolan för att bege sig ut och söka efter arbete och bostad. ”Maja” menar att förskolan skall visa föräldrarna att förskolan är en plats där barnen kommer att känna sig trygga men samtidigt ha roligt. Bozarslan menar att förskolan är den myndighet som nyanlända familjer oftast skapar en relation till, därför är det ytterst viktigt menar Bozarslan att förskolan har ett arbetssätt som ger föräldrarna trygghet och får dem att känna tillit, eftersom att förskolan kan komma att representera Sverige för föräldrarna eftersom att det är en svensk myndighet (Bozarslan,

2001). Ellneby menar att det är i mötet med förskolan som familjerna får möjlighet att anpassa sig till det svenska samhället (Ellneby 2007).

”Maja” menar att som pedagog får hon uppleva mycket vid involvering i olika familjers liv och de trauman de har upplevt och detta kan enligt ”Maja” bli väldigt påfrestande för den enskilda pedagogen. ”Maja” menar att det ofta förekommer väldigt komplicerade samtal som pedagogen kan komma att ha med olika myndigheter som kräver mycket utav den enskilda pedagogen. Pedagogen kan komma att bli länken mellan den nyanlända familjen och de olika myndigheterna som berör familjen. ”Maja” blev erbjuden hjälp utav skolkuratoren för att kunna tala och bearbeta det som hon kände var påfrestande genom professionellt stöd. Men ”Maja” kände att mötet med skolkuratoren inte gav henne något eftersom att hon kände att kuratören inte förstod hennes situation. Hon fick höra att de sakerna hon gjorde för familjerna inte var hennes jobb och det var något som hon inte skulle göra. Men ”Maja” menar att hon ansåg det vara hennes jobb, vilket gjorde att hon slutade träffa skolkuratoren, då hon inte kände sig hörd.

”Majas” kontaktperson blev hennes närmaste chef som hon anser förstår henne och håller med henne angående vad som krävs utav en pedagog i kontakt med familjer som är i behov av stöd, såsom nyanlända. Stödet från chefen är viktig för henne eftersom ”Maja” är den enda färdigutbildade förskoleläraren på förskolan. Hon menar att det var oftast hon som fick föra alla samtal med olika myndigheter eftersom de andra pedagogerna kände att de inte klarade av denna typ av samtal som oftast är jobbiga och påfrestande.

För ”Anna” handlar mötet med nyanlända familjer främst om barnen men även ”Anna” talar om i likhet till ”Maja” om familjernas förtroende för förskolan och den hjälp de är i behov av. ”Anna” informerar att pedagogerna till stor del hjälper föräldrarna med alla frågor de har kring olika myndigheter. ”Anna” har lagt märke till att pedagogerna kan ”drunkna” i alla uppgifter som de får göra för föräldrarna och det är därför viktigt att de kan slussa vidare föräldrarna till de personer som egentligen skall sköta dessa kontakter för dem. ”Anna” menar att de varken har utbildningen för att möta dessa frågor och inte heller tiden, men självklart att förskolan skall finnas där för dem genom att lyssna på dem och hjälpa dem att komma i kontakt med de personer som verkligen kan hjälpa dem. Ellneby menar att för att pedagogen ska på bästa sätt kunna hjälpa en familj i behov, behöver pedagogen själv stöd, hjälp och kunskap. Ellneby menar även att det är utav stor betydelse att pedagogen får det stöd som

krävs för att i sin tur kunna stödja den berörda familjen. Stödet och överkommandet av ny kunskap bidrar till utveckling av pedagogens egenskaper (Ellneby 2007).

7:2 Hur går man tillväga för att stärka barnens språkutveckling?

I arbetet med att stödja barnen i deras språkutveckling använder sig pedagogerna på Förskola A av flera olika metoder. ”Maja” berättar att de benämner allt barnen gör upprepande gånger, tydligt och långsamt. Hon informerar att de hade språkforskaren *Veli Tuomela* på besök på förskolan, som arbetar väldigt mycket med tvåspråkighet hos barn. *Veli Tuomela* följde pedagogerna under en hel dag och observerade och skrev ner hur de kommunicerade med barnen. Pedagogerna på Förskola A blev informerade att det var viktigt med vardagsspråket, att de skulle benämna allt de gjorde och allt barnen gjorde, att språket skulle vara rikt och tydligt. Han menade att när pedagogerna talade med barnen var det viktigt att de benämner allt i sitt tal, exempelvis ”*kan du hämta den där blåa bilen som ligger bakom stolen istället för att bara säga kan du hämta den där bilen*”. Även om barnen inte förstår vad de säger menar ”Maja” att genom att vara upprepande lär de sig till slut det nya språket. Hon berättar vidare att utvecklingen sker väldigt fort hos barnen och att det beror på att pedagogerna alltid talar med barnen.

”Från att inte kunna ett enda ord på svenska eller bara kunna tala sitt hemspråk dyker det plötsligt upp hundra ord på svenska, och det är ord som används i förskolan som barnen är bekanta med och som de har hört oss säga” (”Maja”).

Benckert, Håland & Wallin (2008) menar att för att barnet skall utvecklas till att bli flerspråkigt är det beroende av förskolan och samhällets tillgång till språklig kompetens för att stimulera barnets olika språk. Genom en kartläggning av barnets språksituation gjord av föräldrar och pedagoger kan de tillsammans planera barnets språkutveckling och på så sätt kan man se barnets språkanvändning i olika sammanhang barnet befinner sig i. Genom en sådan kartläggning tydliggörs vilken roll föräldrarna har samt vilken roll pedagogerna har och vilka förväntningar båda parter har på barnet (Benckert, Håland & Wallin, 2008).

För ”Anna” och hennes kollegor på Förskola B arbetar de väldigt språkmedvetet i överlag eftersom de har väldigt många barn som inte behärskar det svenska språket. Pedagogerna är väldigt språkmedvetna på alla olika sätt genom att sjunga ramsor, ha ständiga dialoger med barnen, använder sig bildstöd och att pedagogerna ständigt talar med varandra om de behöver stöd i någon situation. Detta är något som Kultti (2012) tar upp och menar att villkor för

barnens deltagande skapas genom stöttning, oavsett vart de befinner sig i sin språkutveckling. Kultti tolkar detta som om det skapas länkar mellan det bekanta och det kommande (Kultti, 2012).

”Samspelet mellan barnen utgör även en viktig roll för barnens språkutveckling och därför är det viktigt att ge barnen mycket samtalstid med varandra och inte avbryta barnens pågående lekar i onödan” (”Anna”).

”Anna” informerar att det tar ett tag innan barnen kommer igång med en lek och för nyanlända barn tar det längre tid. Därför är det viktigt att inte låta alla rutiner på förskolan styra dagarna utan låta det som flyter på emellan få göra det. ”Anna” berättar att det är mycket språkstimulans i rutinerna, i exempelvis matsituationerna. ”Anna” informerar även om att de har en språkpedagog som arbetar på Förskolan B på heltid och som tidigare har arbetat som förskolelärare på denna förskola. Hon har en språkutbildning och hon arbetar främst med de äldre barnen med att utföra en språkanalys på barnen om de känner en viss oro för barnets språkutveckling, för att se exakt vad barnen behöver stöd med och sedan lägger språkpedagogen upp ett program för barnet utifrån vad språkanalysen visat. Hon arbetar enskilt och i smågrupper med de barn som behöver extra stöd i sin språkutveckling. Hon coacher även personalen genom att visa vad de behöver göra för att stärka barnet extra i sin språkutveckling. Detta har visat varför det är viktigt att arbeta väldigt språkmedvetet med barnen och det har även stärkt pedagogerna i deras förhållningssätt gentemot barnen. Bunar & Axelsson menar att pedagoger som har olika kompetenser och som samarbetar med varandra i arbetet med tvåspråkiga barn bidrar till att stärka barnens totala utveckling, språk- och identitetsutveckling. Ett av förskolans mål som arbetar med tvåspråkiga barn är att barnen utvecklar både sitt modersmål och det svenska språket i samma takt (Bunar & Axelsson, 2006).

Förskolan B har även en modersmålslärare för de barn som behöver stärka sitt modersmål för att samtidigt kunna stärka det svenska språket och då är det oftast sagoläsning på olika språk som modersmålsläraren använder som metod för barnen. Målet är att de får undervisning i sitt modersmål 1 gång/vecka. De använder sig dessutom utav språkpåsar som innehåller översatta sagoböcker till barnens hemspråk på förskolan men även för att föräldrarna kan låna hem dessa språkpåsar. Benckert, Håland & Wallin (2008) menar att förskolans uppdrag är att ge

alla barn en språklig bas samt att stödja barnet till att modersmålet utvecklas i samma takt som det svenska språket stimuleras. Barnets utveckling av tvåspråkighet beror på hur språken möts kvantitativt samt med vilken kvalitet språken bemöts. Ett flerspråkigt barn har en del av sitt basordförråd på sitt modersmål och den andra delen på det svenska språket. Därför är det viktigt att förskolan uppmärksammar båda språken och försöker att komma i underfund med hur barnet ligger till i sin språkutveckling inom de båda språken. Genom att arbeta aktivt och successivt med modersmålet i förskolan är en fördel för barnets språk- och identitetsutveckling (Benckert, Håland & Wallin, 2008).

7:3 Integration av barnen i förskolan

På Förskola A arbetar man med integreringen av barnen som man gör på de flesta förskolorna, menar ”Maja”. ”Maja” berättar att majoriteten av alla barn på förskolan, 98 % talar ett annat språk och att de bara har två barn som är ursprungligen svenskar, svensktalande barn. Precis som alla andra förskolor arbetar de främst med att visa ett gott bemötande gentemot barnen och familjerna, mottagande, trygghet, närhet menar ”Maja”.

”Det viktigaste är att barnen skall känna sig trygga och att de är trygga med pedagogerna” (”Maja”).

”Maja” menar att de alltid försöker att kommunicera med föräldrarna på bästa möjliga sätt vilket gör att pedagogerna använder sig utav varandras språkkunskaper, eftersom att ett flertal pedagoger på förskolan är tvåspråkiga. Enligt Ellneby är det viktigt att pedagoger har kunskap och inlevelse om familjernas situation i interaktion med nyanlända familjer, annars kan det leda till att det skapas en kulturchock i mötet mellan pedagogerna och familjen (Ellneby, 2007:32).

På Förskola B arbetar förskolan med att barnen kliver in direkt i deras ordinarie verksamhet och detta anser ”Anna” är det bästa för barnen. Det viktigaste är att förskolan i förväg är medvetna att det är en familj som är nyanländ som kommer, och att de har kännedom om den problematik som familjen har. Enligt ”Anna” är förskolans mål att de skall möta varje barn utifrån deras behov. Därför är det väldigt viktigt i början att det alltid finns en pedagog i närheten av de nyanlända barnen eftersom de inte kan tala svenska.

”Pedagogerna är väldigt duktiga på att läsa barnens kroppsspråk och visa att de alltid finns till hands för barnen när de stöter på svårigheter” (”Anna”).

Detta kan kopplas till vad Bozarslan menar att integration handlar om. Det är en relation mellan människor som är lika och olika samt att människor får en möjlighet att leva sitt liv utifrån sina egna villkor (Bozarslan, 2001:20).

7:4 Tryggheten och stöd från pedagogerna

Vem är ditt barn? Hur är ditt barn? är de frågor som pedagogerna fokuserar på menar ”Maja”.

”Exempelvis detta med att sova, det finns så många olika sätt man kan få ett barn att sova, vissa vagnar, vissa sover i vagnarna, det är oftast kulturellt och man gör olika inom olika kulturer och därför försöker vi att lära oss hur de gör hemma så att det kan vara likvärdigt på förskolan” (”Maja”).

Hon berättar vidare att ibland har de vagnar inne på avdelningen som barnen sover i och vissa kan endast somna i famnen på någon pedagog. Ellneby menar att föräldrar kan visa oro och ifrågasätta rutiner på förskolan, det menar Ellneby är kulturellt betingat. En del föräldrar kan till exempel ifrågasätta varför barn ska vara ute under ”dåligt” väder, och detta menar Ellneby kräver en pedagog med stor förståelse samt en pedagog som inte förväxlar föräldrarnas oro med kritik gentemot förskolan. Det är oftast att fallet är att föräldrarna försöker bearbeta och anpassa sig till den nya livssituationen (Ellneby 2007).

”Maja berättar vidare att de nyanlända barnen oftast är små när de börjar på förskolan och att det äldsta nyanlända barnet som har börjat hos dem var tre år. Pedagogerna strävar efter att försöka lära sig enkla fraser på barnens språk, ta hjälp av en tolk eller annan pedagog samt använda sig mycket av kroppsspråket i samspel med barnen. Detta är även något som forskarna Benckert, Håland & Wallin (2008) tar upp och menar att det finns en fördel för förskolan att ha en flerspråkig pedagog. De menar att en flerspråkig pedagog kan med hjälp av sin språkliga och kulturella kompetens bidra med en god förutsättning för barnet, föräldrarna samt till resterande pedagoger (Benckert, Håland & Wallin, 2008:13).

”Maja” menar att detta är viktigt för att barnen på något sätt skall känna sig som ”hemma” hos dem. ”Maja” går återigen tillbaka till närhetens betydelse och att man visar att det är roligt att dem kommer till förskolan samt visa att man bryr sig. Hon går återigen tillbaka och talar om

kroppsspråkets betydelse när man är i samspel med barnen och berättar att det ofta händer att föräldrar kan misstolka kroppsspråket och tro att pedagogerna menar något annat, därför anser hon att det är ytterst viktigt att vara så tydlig som möjligt så att man undviker missförstånd med föräldrar som inte kan det svenska språket.

”Maja” informerar att samarbetet med föräldrarna är väldigt bra eftersom föräldrarna känner sig väldigt välkomna av pedagogerna på förskolan. Pedagogernas syfte är att vara måna om att skapa goda relationer till föräldrarna eftersom det lönar sig i längden om man från början skapar en god relation till barnens föräldrar. Hon berättar att pedagogerna arbetar med att vara tydliga och flexibla i mötet med föräldrarna och menar att de måste vara medvetna att alla inte tänker som oss i vårt svenska sätt att tänka. De har därför inga bestämda tider för samlingar utan har samling när de vet att alla barn är på förskolan, när det passar på eftermiddagen eller innan lunch. Hon menar att om de skulle ha bestämda tider för exempelvis samlingar skulle de föräldrar som lämnar sina barn sent känna sig misslyckade och det kan skapas en irritation gentemot pedagogerna. Väldigt många av barnens föräldrar har olika arbetstider och arbetar oftast på kvällarna. ”Maja” menar att detta är något de respekterar, om exempelvis pappan vill vara hemma med sina barn fram till klockan elva och sedan lämna dem på förskolan för att återgå till arbetet. Det spelar ingen roll när barnet kommer utan det viktigaste är att det känner sig välkommen.

”Vissa barn mår inte bra av att komma mitt under verksamhetens tid, och det är då vi talar med föräldrarna och försöker att förklara varför de bör försöka lämna sina barn lite tidigare. Barnet kan känna att han/hon är utanför och det kan leda till att barnet känner att han/hon inte hittar sin plats bland barngruppen”
 (“Maja”).

Men hon påpekar dessutom att det tar tid för barnen att känna en trygghet gentemot pedagogerna och att de oftast är rädda i början. Därför tvingar pedagogerna aldrig något barn till att göra något som de inte vill och ber dem heller inte att avstå från det de känner en trygghet till som exempelvis nappflaskor, nappar och snuttefiltar som enligt ”Maja” andra förskolor förbjuder. Detta beror på att barnen har kommit till förskolan på andra grunder och de vill inte ta bort det som de känner en trygghet för utan låter dem ta sin tid att själv välja bort detta. Detta kan relateras till när Fredriksson & Taube i Bjar & Louise (2003) talar om begreppet stöttning som handlar om att ge ett tillfälligt stöd när det finns behov för stöd. Att stötta barnets språk bidrar till att barnet utvecklar nya begrepp och når en ny nivå av sin

förståelse för det andra språket. *”Uppgiften är i regel att ge barnet det stöd som barnet behöver för att utveckla den språkliga förmågan på både sitt förstaspråk och på svenska”* (Bjar & Louise, 2003:166).

”Tryggheten som barnen har hemma skall få följa med dem till förskolan, använder barnet nappflaska hemma är det självklart att han/hon skall få använda det i förskolan, detta är deras övergångsobjekt som de behöver” (”Maja”).

För ”Maja” är det viktigt att respektera att alla är olika och har olika kulturer, exempelvis att i vissa kulturer äter man med händerna och det händer att vissa barn på denna förskola äter med händerna, detta nedvärderar dem inte genom att tvinga dem att äta med kniv och gaffel utan pedagogerna respekterar det och väljer istället att uppmuntra dem att de kan prova att äta med kniv och gaffel istället för att visa hur man gör i den svenska kulturen. För ”Maja” handlar det om att alla skall känna sig välkomna och omtyckta.

”Att arbeta utifrån barnets behov bidrar till att barnet känner en trygghet i förskolan eftersom utan trygghet lär man sig inte något. Tryggheten är grunden till allt” (”Maja”).

För ”Anna” på Förskolan B anser hon att nyanlända barn i förskolan kräver mer trygghet än de andra barnen.

”De behöver en lugn omgivning med rutiner och struktur eftersom det kan finnas saker runtomkring barnen som kan upplevas som osäkert. Oftast har de ingenstans att bo, bor i andra hand, bor hos släktingar eller flyttar runt en hel del. Vissa av våra föräldrar är utan arbete eller inkomst, därför blir vår roll en trygghet för dessa barn och då behöver vi vara stabila och väldigt flexibla” (”Anna”).

”Anna” menar att det inte går att arbeta med nyanlända barn om man inte är flexibel och utsänder en trygghet till barnen. På Förskolan B har de pedagoger som är från andra delar av världen, det skulle inte gå annars menar ”Anna”, och där hittar de alltid lösningar. Har de tur så finns det en pedagog som har samma hemspråk som familjerna och kan dessutom fungera som tolk. Förskolan tar även hjälp från pedagoger från de andra förskolorna i närheten om de vet att någon har samma hemspråk som familjen. Benckert, Håland och Wallin menar att flerspråkiga pedagoger på förskolan bidrar till stora möjligheter för både det enskilda barnet

eller den berörda familjen, eftersom att användandet utav alternativa språk bidrar till större chans för förståelse (Benckert, Håland & Wallin 2008).

”Anna” anser att de måste få ihop det dagliga utan att ständigt behöva ta hjälp av en tolk. ”Anna” anser att en pedagog behöver mer kunskap för att arbeta med nyanlända och tvåspråkiga barn, men det kan pedagogen även lära sig under arbetets gång. ”Anna” informerar att anledningen är att det är så många bitar som man måste hantera på ett annorlunda sätt, och därför tror hon inte att man kan läsa sig till det utan man måste ha arbetat inom det för att få en god erfarenhet med att arbeta med dessa barn.

”Man måste vara väldigt öppen, flexibel och väldigt ödmjuk och visa ett intresse och en nyfikenhet av andra kulturer och människor. Förstå att alla inte lever som oss i Sverige men det är även viktigt att vi förmedlar vår svenska kultur, med att visa att detta är en svensk förskola med en svensk forskningspedagogik som barnen skall ha med sig i framtiden, detta skall vi stå för. De behöver en enorm trygghet, det är det allra viktigaste” (”Maja”).

För ”Anna” är det väldigt viktigt att pedagogerna är väldigt närvarande och ständigt finns där vid barnens sida. Hon informerar vidare att det finns barn som exempelvis vill hålla en pedagog i handen under flera veckors tid och som pedagog skall man veta att det är något barnet får göra. Pedagogen skall ha koll på att barnen inte hamnar i konflikter för att de inte kan förmedla sig till varandra och inte förstår varandra. I likhet till varandra anser båda informanterna att det är väldigt viktigt att det finns pedagoger på förskolan som är flerspråkigt. ”Maja” anser att detta är en fördel och något som leder till att barnen känner en starkare trygghet i förskolan. Detta kan relateras till vad forskarna Benckert, Håland & Wallin (2008) menar att det finns en fördel för förskolan att ha en flerspråkig pedagog. De menar att en flerspråkig pedagog kan med hjälp av sin språkliga och kulturella kompetens bidra med en god förutsättning för barnet, föräldrarna samt till resterande pedagoger. Även pedagoger som inte är flerspråkiga kan genom att visa intresse för barnets modersmål och uppmuntra föräldrar att tala modersmålet i hemmet, visa en nyfikenhet och ett intresse för barnens flerspråkighet bidra till att flerspråkigheten legitimeras och stötts (Benckert, Håland & Wallin, 2008).

”Anna” menar att som pedagog bör man vara väldigt ödmjuk och vara förstående till att det kan ske många missförstånd. Hon menar att hon inte kan vara fördömande mot föräldrarna om de exempelvis lämnar barnen sent på förskolan, utan det viktigaste är att de kommer hit.

Enligt "Anna" handlar det om att man får gå utanför ramarna väldigt mycket och då blir bemötandet ganska enkelt. Allt som gör att barnen känner sig trygga leder till att deras självkänsla ständigt växer. Ellneby menar att det är väldigt vanligt att föräldrar visar en oro över förskolans rutiner och aktiviteter, detta kan vara svårt att förstå för en del pedagoger. Föräldrar kan exempelvis visa en oro över att barnen är ute och leker när det är kallt eftersom de anser att barnet kommer att bli sjuk om han/hon leker ute när det är kallt. Tiden är även aspekt som skiljer sig åt i andra kulturer. I Sverige är det viktigt att passa tiden medan det i andra kulturer kan vara helt oväsentligt att planera in dagen lika noggrant och detta kan vara svårt för föräldrarna att förstå. Därför är det viktigt för pedagogerna att de känner till familjernas livssituation och vad de anser om olika saker som de stöter på i det svenska samhället. Detta är för att pedagogerna skall kunna bemöta familjerna på ett förstående sätt och inte ett fördömande sätt eller uppleva föräldrarnas åsikter som direkt kritik till förskolans verksamhet (Ellneby, 2007).

7:5 Kuratorernas roll i mötet med nyanlända barn

"Sara" arbetar som kurator på ett resurscentrum med nyanlända barn inom förskola och skola men även mot gymnasium. "Sara" är den enda på resurscentrumet som arbetar med barn genom hela vägen, på både förskola, skola och gymnasium. "Saras" arbetsuppgifter är främst i grundskolan där hon har tät kontakt med de lärare som arbetar i förberedelseklasser och är alltid närvarande under introduktionssamtalen som skolorna har med de nyanlända barnen, deras föräldrar samt en tolk. Introduktionssamtalen går ut på att fråga familjerna hur skolgången har varit för deras barn innan de kom till Sverige och enligt "Sara" ser det väldigt olika ut. På resurscentrumet har de en lärare som testar de elever som skall börja i gymnasiet genom att testa vart de befinner sig kunskapsmässigt för att veta vad de behöver utveckla inom de olika ämnena, så att de hamnar i rätt kunskapsgrupp. I gymnasiet finns det olika kunskapsgrupper och därför är det viktigt att eleverna hamnar i rätt kunskapsgrupp för att de skall utvecklas på bästa möjliga sätt. Efter tre månader har "Sara" ett uppföljningssamtal där man diskuterar mer personliga händelser i elevens liv och hur det går för honom/henne i skolan. Detta är även ett sätt för "Sara" att presentera sig själv bättre.

I likhet till vad "Maja" informerade så berättar även "Sara" att föräldrarna ofta tar direkt kontakt med resurscentrumet efter barnets introduktionsmöte för att få hjälp med att komma i kontakt med andra myndigheter. "Sara" informerar att samarbetet med förskolan inte är lika

tät som samarbetet med skolan och gymnasiet. Till skillnad från skolan tar förskolan kontakt med kuratorerna enbart när de känner att familjen befinner sig i en svår situation och är i behov av att träffa en kurator för att barnets vistelse på förskolan skall utvecklas till det bättre. Men "Sara" menar att de arbetar ständigt med att försöka vara mer tillgängliga för att tidigt kunna identifiera behov hos även nyanlända barn i förskolan. Under ett introduktionsmöte i förskolan träffar inte kuratorn barnen utan enbart föräldrarna och pedagogerna. Och detta beror på att det är väldigt svårt att arbeta med rätt så små barn och veta vad som är kurativt och vad som är pedagogiskt. Och det kan även vara svårt för ett barn att särskilja på den betydelsen, menar "Sara". Därför har kuratorerna valt att ge stöd till föräldrarna så att de sedan kan stödja barnet.

"För mig och mina kollegor är vårt mål att stödja föräldrarna under barnens första period i förskolan, då många föräldrar känner sig osäkra när de lämnar sina barn på förskolan" ("Sara").

När "Sara" blir kontaktad av förskolan åker hon dit och har ett samtal till en början med enbart pedagogerna för att få en så klar bild som möjligt av familjens situation. Sedan träffar hon föräldrarna tillsammans med pedagogerna. "Sara" berättar att de flesta föräldrar är väldigt osäkra när de träffar henne eftersom de oftast förknippar kuratorer med en myndighet, något som de känner en viss oro för. För "Sara" är det viktigt att hon visar föräldrarna att de är enbart där för att hjälpa och stödja föräldrarna och inte skada dem.

Enligt "Sara" är det viktigt att arbeta med pedagogerna och informera om deras stöd så att förskolan kan i ett tidigare skede ta kontakt med resurscentrumet angående familjens situation eller om förskolan känner en viss oro för barnet. "Sara" informerar att deras önskan är att även bli inkopplade i familjens situation redan under barnets invänjning på förskola. Hon informerar vidare om att de även har ett kartläggningmaterial som de även använder mot skolan, som handlar om hur det har varit i hemlandet och hur resan hit har varit osv. Enligt "Sara" känner hon en väldigt samordnad funktion när det är gentemot förskolan där pedagogerna även kan ha en massa frågor åt oss som vi kan hjälpa dem att besvara.

Hon anser att tillsammans med pedagogerna kan de i ett tidigare skede upptäcka om familjen eller barnet är i behov av ett speciellt stöd. Men även för att kunna kartlägga familjernas behov och hur det ser ut för dem samt kunna få en känsla av vart familjerna befinner sig. Det är även viktigt för "Sara" att veta om familjen mycket stöd från deras omgivning eller inte. Detta kan relateras till vad Fredriksson & Taube i Bjar & Louise (2003) talar om när det gäller

kulturmöten. Kulturmöten kan äga rum i olika sammanhang såsom i barnets familj, kompiskrets, förskolan och skolan. För en del barn har deras kulturmöten varit dramatiska då familjerna har tvingats lämna den miljö de tidigare levde i för att möta en helt ny miljö. De familjer som har gått igenom detta är oftast flyktingar. Detta innebär inte att alla nyanlända familjer har varit med om något dramatiskt men de har ändå varit tvungna att lämna sitt kontaktnätverk och måste nu bygga upp ett nytt kontaktnätverk (Bjar & Louise, 2003:156)

”Sara” berättar att det är mycket enklare att missa ärenden inom förskolan eftersom de inte har givna system, detta beror på att barnen placeras in på olika förskolor och pedagogerna och cheferna vet inte riktigt vilka familjer som är nyanlända.

”Sara” informerar att det är främst förskolan och skolan som sköter integreringen av barnen i förskolan. ”Sara” menar att i skolan fokuseras det på hur lärarna skall integrera eleverna i förberedelseklasserna medan i förskolan kommer barnen direkt in i verksamheten och det bidrar till att de lär sig det svenska språket ganska fort.

”Det är integration på väldigt många olika sätt. Det är mycket enklare för barn att integreras i samhället och lära sig det svenska språket när de börjar i förskolan, eftersom de är så små och integreras med varandra” (”Sara”).

”Sara” anser att det som är befriande med förskolorna är att det är en verksamhet som välkomnar alla. Hon menar att förskolan är väldigt duktig på att anpassa sig efter föräldrarnas behov och situationer i mångkulturella samhällen. Hon informerar att Förskola A som hon samarbetar med ofta anordnar något annat istället för föräldramöten och detta för att föräldrarna skall få den information de vill förmedla genom exempelvis knytkalas, istället för att ordna ett föräldramöte som de flesta föräldrarna förmodligen inte skulle förstå. Detta kan relateras till vad Bunar (2001) menar att i förhållande till skolan ses integration som ett sätt att främja till jämlikhet, att alla skall behandlas lika och att alla skall ha samma möjligheter. Enligt Bunar är skolan en plats där man lär känna nya människor och lär sig av varandra. Förskolan och skolan kan utvecklas till en mötesplats som attraherar familjer oavsett kulturell bakgrund om man visar en öppenhet för mångfald (Bunar, 2001).

8 Slutdiskussion

I denna del av uppsatsen skall jag presentera och diskutera det jag har kommit fram till från mitt insamlade material. Jag kommer även att redogöra det jag har fått fram för att besvara uppsatsens frågeställningar.

Utifrån mitt insamlade material har jag kommit fram till att enligt mina informanter samt mitt insamlade material att nyanlända barn i förskolan kräver en omtänksamhet och en trygghet från pedagogerna mer än vad andra barn gör. Enligt undersökningens resultat menar de berörda pedagogerna att barnen som kommer till förskolan känner till en början en ovisshet om vad som väntar i den svenska förskolan. Resultatet visar att informanterna anser att pedagogen har den avgörande rollen för bemötandet och mottagandet av nyanlända familjer som kommer till förskolan. I likhet till varandra anser båda informanterna att för nyanlända familjer är förskolan en plats som barnen kan förlita sig på och söka efter det stöd som de behöver. Utifrån informanternas svar menar de att detta har bidragit till att förskolans personal kan känna en viss belastning av föräldrarna, men är ändå väldigt villiga att ställa upp för föräldrarna. Förskolorna som har undersökts får inget direkt stöd från någon annan utomstående eller myndighet utan sköter det mesta för sig själva. Den hjälp som Förskola A blir erbjudna från resurscentrumet och dess kuratorer används väldigt sällan, och detta beror på att de flesta föräldrarna känner en viss osäkerhet i möte med kuratorerna.

Det viktigaste båda förskolorna arbetar med är att förmedla en trygghet och ett stöd för familjerna. Pedagogerna menar att genom att stötta barnen i allt de gör på förskolan leder det till att deras språkutveckling stärks. Detta kan jämföras med Anne Kulttis studie där hon menar att det är viktigt att barnen stötts av pedagogerna med hjälp av pekande och frågor om det som sker under verksamheten. Genom stöttning blir barnen mer medvetna om sitt språk och de färdigheter som de erhåller. Genom att uppmuntra barnen och vara tydliga i sina direktiv kan pedagoger gynna barnen med att de stärks att ta egna initiativ. Stöttning sker även när pedagogerna använder sig av barnens nylärda ord och skapar tema för dessa vilket leder till att barnet får en djupare förståelse för olika ords innebörder. Kultti menar att detta medför att stöttning resulterar i att barnens perspektiv sätts i fokus (Kultti, 2012).

Mottagandet av nyanlända barn i de två undersökta förskolorna är väldigt lika varandra. Pedagogerna arbetar främst med att få familjerna att bygga en tilltro till dem och förskolan. Båda pedagogerna anser att det första mötet har en avgörande roll för föräldrarnas uppfattningar om den svenska förskolan. Därför är det viktigt att ha ett omtänksamt

förhållningssätt gentemot föräldrarna och barnen, enligt de berörda pedagogerna. För båda pedagogerna är det självklart att det är barnet som skall sättas i fokus, men föräldrarna har även en stor betydelse för pedagogerna då de oftast känner sig mest trygga med förskolans pedagoger.

I vissa fall om Förskola A känner att en familj är i behov av ett annat särskilt stöd eller om man är orolig för familjen tar förskolan kontakt med en skolkurator från ett resurscentrum i samma kommun, som skall finnas där som ett stöd för familjen och hjälpa dem med de saker som pedagogerna anser att de inte kan erbjuda.

Utifrån studiens resultat är pedagogernas främsta syfte att integrera barnen i förskolans verksamhet så fort som möjligt. Båda pedagogerna anser att vissa barn behöver mer tid att anpassa sig till allt nytt i förskolan, och därför är det viktigt att förskolan låter barnet ta den tid som han/hon behöver för att känna sig trygg på förskolan. Utifrån informanternas svar har undersökningen visat att pedagogerna anser att det är väldigt viktigt att pedagogerna arbetar språkmedvetet med barnen. Informanterna menar att de benämner allt barnen gör och upprepar de vanligaste orden som förekommer i förskolan. I likhet till varandra anser båda pedagogerna att det är ytterst viktigt att de arbetar med att stärka och uppmuntra barnens modersmål för att få en bättre utveckling av det nya språket. De menar att genom att stötta barnen i deras språkutveckling bidrar det även till att barnen stärks i deras identitetsutveckling. Genom en daglig kontakt med föräldrarna angående barnens språkutveckling anser båda pedagogerna att de tillsammans med föräldrarna kan bidra till att barnen utvecklar det nya språket snabbare. Som tidigare nämnts anser även Benckert, Håland och Wallin att språk och identitet hänger samman så som språk och lärande hänger samman. De menar att det är först och främst barnets föräldrar som har den avgörande rollen för hur barnets flerspråkighet skall utvecklas. De första åren i barnets liv är det upp till föräldrarna att stödja barnet att utveckla sin flerspråkighet. Sedan när barnet börjar förskolan är det pedagogernas bemötande och kunskap om barnets flerspråkighet som har den andra avgörande rollen (Benckert, Håland & Wallin, 2008).

Samarbetet som finns mellan Förskola A och skolkuratoren från samma kommun är enligt ”Maja” inte så vanlig. Enligt ”Maja” tar de enbart hjälp av skolkuratoren om de känner en viss oro för något barn, eller om hon anser att familjen behöver ett annat stöd som hon eller hennes kollega inte kan erbjuda. Enligt ”Sara” menar hon att de flesta familjer som hon träffar i förskolan upplever en viss oro i mötet med henne. Detta menar hon kan bero på att föräldrarna

kopplar ”Sara” till en myndighetsperson, något som de oftast känner en viss oro för. Enligt ”Sara” är hennes mål att hon skall bli mer delaktig i arbetet med förskolan och att pedagogerna tar hjälp av henne mer än vad de gör just nu. Enligt ”Sara” menar hon att pedagogerna på Förskola A skulle kunna stärkas i sitt arbete med nyanlända barn om de tog mer hjälp av henne. Hon anser att det kan gynna dem som pedagoger att tala med någon som direkt inte kommer förskolan, detta för att få nya idéer och inspireras att använda sig av andra metoder.

Vidare forskning

En vidare forskning i denna undersökning skulle kunna stärkas genom att använda sig av observationer. Genom att även använda sig observationer tror jag att undersökningen skulle bli bredare, och detta kan nog leda till ett mer starkare resultat. För detta krävs det nog mer tid för att utföra en så noggrann undersökning som möjligt.

9 Käll- och litteraturförteckning

Axelsson, Monica & Bunar, Nihad (red.) (2006), *Skola, språk och storstad*. Avesta 2006.

Bozarslan, Aycan (2001) *Möte med mångfalden, förskolan som en arena för integration*. Runa förlag AB.

Benckert Susanne, Håland Pia, Wallin Karin (2008). *Flerspråkighet i förskolan - ett referens- och metodmaterial*. Myndigheten för skolutveckling.

Bjar, Louise & Liberg, Caroline (2003): *Barn utvecklar sitt språk*. Studentlitteratur.

Bunar, Nihad (2001). *Skolan mitt i förorten- fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Bunar, Nihad (2010). *En forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan* Vetenskapsrådet, Vetenskapsrådets rapportserie 6:2010

Ellneby, Ylva (2007) *Pedagoger mitt i mångfalden*. Vällingby 2007.

Kultti, Anne (2012) *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande*. Ineko AB, Källered 2012.

Larsen, Ann Kristin (2009). *Metod helt enkelt*. Gleerups.

Lunneblad, Johannes (2006) (red.2009) *Förskolan och mångfalden. En etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område*. Intellecta Docusys AB, Västra Frölunda 2008.

Sandvik, Margareth & Sparkland, Marit (2009) *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. Studentlitteratur AB.

Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund

Skans, Anders (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Holmbergs, Malmö 2011.

Thomassen, Magdalene (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis. Introduktion till vetenskapsfilosofi*. Gleerups.

Internetkällor

<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2011/rapport-2011-20.pdf>

Hejer Gatri
851231

http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda_barn_och_ungdomar/allmanna_rad

http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda_barn_och_ungdomar/allmanna_rad

http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda_barn_och_ungdomar/allmanna_rad/mottagande-.101648

<http://www.migrationsverket.se/info/239.html>

<http://unicef.se/fakta/barn-pa-flykt>

Läroplaner

Lpfö 1998, reviderad 2010. Skolverket.se

Källförteckning

Intervju 1 2012-10-24

Intervju 2 2012-10-26

Intervju 3 2012-10-29

Bilaga 1

Intervjuguide för pedagogerna

Hej vad heter du?

Vad har du för utbildning?

Hur länge har du arbetat inom förskolan?

Hur många pedagoger/barn har ni på förskolan?

Vad är dina erfarenheter med att arbeta med nyanlända barn och familjer och vad är dina tankar gentemot detta?

Barnen på förskolan, vet ni på ett ungefär på vilka grunder de kom till Sverige?

Är det svårt att inte bli känslösamt involverad?

Hur arbetar ni med integreringen av barnen på förskolan? Vad innebär integration för dig?

Vilka metoder/resurser använder ni er av för att stärka barnen i deras språkutveckling?

Hur ser samarbetet med föräldrarna ut?

Anser du att det krävs mer kunskaper som pedagog att arbeta med nyanlända barn? I så fall varför?

Får ni det stöd ni behöver från andra utanför förskolan, i sådana fall vem?

Kan du förklara vilka behov nyanlända barn har i förskolan?

Bör förskolan tänka på något speciellt i mötet med nyanlända familjer, och vad i sådana fall?

Bilaga 2

Intervjuguide för skolkuratoren

Hej vad heter du?

Vad har du för utbildning?

Hur länge har du arbetat inom kommunen?

Hur länge har du arbetat som skolkurator?

Vad är dina erfarenheter med att arbeta med nyanlända barn och familjer och vad är dina tankar gentemot detta?

Hur ser samarbetet ut mellan dig och förskolan?

Vad är dina arbetsuppgifter?

Är det svårt att inte bli känslösamt involverad i familjernas situation?

Kan du förklara vilka behov nyanlända barn har i förskolan?

Vad anser du att förskolan kan tänka på i mötet med nyanlända familjer?